

Tục thờ trâu đực ở đình Nguyễn

Tác Giả: Duy Hoà (Theo T&#p Chí Sông H&#ng)
Thứ Ba, 09 Tháng 11 Năm 2010 05:36

Trâu là loài động vật thích nghi với hệ sinh thái đầm lầy, đầm, đầm thu hoạch khu vực Đông Nam Á.

Nó là một nhân tố cấu trúc hữu cơ của nền văn minh nông nghiệp trồng lúa nước Việt Nam "Con trâu là đầu cơ nghiệp", "Trên đồng cày, dưới đồng sâu/ Chồng cày vợ cấy con trâu đi bừa"...

Tục trâu đực ở đình Nguyễn (Tục lệ u: B.A.V.H)

Con trâu gắn liền với đời sống của người Việt, đặc biệt là trong công việc nông nhọc: trâu kéo cày dưới đồng ruộng; trâu kéo gồng trên ngàn; trâu đực dùng trong chiến trận... Tục đời sống thực, con trâu đã đi vào lĩnh vực tinh thần, tâm linh của người Việt, trong đó: tục thờ trâu bằng đồ tạc nung đã được ghi chép tìm thấy trong các di tích Tiên Hội, Đồng Đậu; vật trang sức hình đầu trâu tìm thấy ở di tích Đình Chàng - Hà Nội; hình ảnh trên mặt đồng Việt Nam véo von thêu sáo trên lồng trâu; trâu hiện diện trong tranh dân gian và điêu khắc gỗ đình làng thế kỷ 17-18(1); con trâu - một trong mười hai con giáp...

Trong 143 năm trước vì đồ tạc nung, bên cạnh những quy chuẩn pháp luật trong bộ máy hành chính, tục thờ đình nhà Nguyễn còn tổ chức các lễ tế Nam giao, lễ Ban sóc (phân phát lúa cho toàn năm), lễ cày ruộng Tết đầu xuân, lễ tế đàn Xã Tắc... hay ban hành những lễ tế mang tính giáo dục nhân dân ý thức chăm lo lao động, sản xuất. Tục thờ trâu đực và Mang thên là một trong những tục lệ đáng quý đó.

Sách khâm định Đại Nam Hội điển sự lệ ghi lại rằng: "Mang thên và trâu đực là lễ đời sống khuyên cày, lễ là việc đầu xuân, có quan hệ đến gốc rễ của sinh dân... nguyên là ý chăm việc làm ruộng, khuyên bừa, giúp đỡ, Kinh thành đã có hành trình thì các địa phương cũng nên tuân làm theo..."(2). Đồ chuẩn bị cho lễ tế trâu đực và Mang thên, tục thờ đình nhà Nguyễn giao trách nhiệm cho Khâm Thiên Giám và ty Vũ Khố hàng năm đầu ngày "thìn" sau ngày đông chí tổ chức cho hàng trăm thợ đúc và nung ở Phụng Công thôn Tuộc đúc và làm 3 con trâu đực và

Tục lệ thờ n trâu d i th i Nguy n

Tác Giả: Duy Hoà (Theo T p Chí Sông H ng)
Thứ Ba, 09 Tháng 11 Năm 2010 05:36

3 v Mang th n, dùng cây dâu, cây giá đ làm thai c t. Quan viên các đ a ph ng ph i đ c thúc ty Chiêm h u mang th đ n Ph ng th n Tu đ c l y đ t và n c v làm 1 con trâu đ t và 1 v Mang th n(3).

Theo quy đ nh c a tri u Nguy n, trâu đ t có mình cao 4 th c nhà Chu (b ng 1 th c 9 t c 2 phân) đ t ng tr ng cho 4 mùa, chi u dài t đ u đ n đuôi trâu là 8 th c nhà Chu đ t ng tr ng cho 8 ti t(4).

Đuôi trâu dài 1 th c 2 t c đ t ng tr ng 12 tháng, đuôi ph y v bên t hay h u căn c vào năm âm ho c năm d ng(5). N u năm đó nh m năm d ng thì đuôi trâu ph y v bên t và ng c l i. Năm d ng thì mi ng trâu há và ng c l i...

Mang th n cao 3 th c 6 t c 5 phân đ t ng tr ng cho 365 ngày trong m t năm. Nét m t c a th n đ c ô đ m đ bi u hi n v trai tr theo các năm: tý, ng , mão, đ u; già theo các năm: đ n, thân, t , h i và tr con: thìn, tu t, s u, mùi...(6).

Sau khi làm xong trâu đ t và Mang th n, Khâm Thiên Giám có nhi m v xem xét ngày gi r i h p bàn cùng b L ch n ngày gi t ch c l t . Theo quy đ nh c a tri u đình, c n ph i ch n gi "thìn" c a ngày l p xuân, n u gi "thìn" l p xuân vào lúc đêm t i thì ch n gi "thìn" sau khi tr i đã sáng rõ m i làm l .

Tri u đình nhà Nguy n quy đ nh r ng: đ i v i ph Th a Thiên, tr c l p xuân 2 ngày, các quan viên ph i l a ch n m nh đ t s ch s , ngoài c a chính đông c a Kinh thành đ đ t đàn t . Các binh đ ch thu c ph có trách nhi m đ n ty Vũ Kh nh n lĩnh các án màu đ mang v ph th đ chu n b thi t trí trâu đ t và Mang th n trong ngày t .

Sáng s m tr c l p xuân m t ngày, ph Th a Thiên t ch c làm l t trâu đ t và Mang th n, nh ng ng i ph trách coi vi c bày đ t các h ng án, n n đèn, l ph m... Đ n gi lành, các viên Đ đ c, ph Doãn, ph Th a... đ c su t thu c viên m c áo qu n theo nghi th c t giao cùng v i nghi tr ng, tàn, l ng, nhã nh c đ n làm l t i các án th trâu đ t và Mang th n. Sau khi làm xong l t , l r c các án th trâu đ t và Mang th n v đ t t i nhà b L 2 án, ph th Th a Thiên 1 án. Các án th đ c canh gi c n th n đ i đ n hôm sau làm l chính th c.

Tục tữ trâu đực và thỏ ngọc

Tác Giả: Duy Hoà (Theo T&#p Chí Sông H&#ng)
Thứ Ba, 09 Tháng 11 Năm 2010 05:36

T&#t m&# sáng ngày l&#p xuân, ph&# Th&# a Thiên và các đ&# a ph&#ng cùng t&# ch&#c làm l&# chính. B&# L&# h&#i đ&#ng v&#i ph&# Th&# a Thiên và các quan viên &# Khâm Thiên Giám đ&#u m&#c tri&#u ph&#c đ&#n làm l&# t&#i các án th&# trâu đ&#t và Mang th&#n &# nhà b&# L&#. L&# t&# đ&#c t&# ch&#c long tr&#ng theo nghi l&# cung đình. Sau khi làm l&# xong, viên ph&# Doãn Th&# a Thiên v&# ph&# th&#, mang trâu đ&#t và Mang th&#n ra đánh 3 roi đ&# t&# ý khuyên cày.

Đ&#i v&#i các đ&# a ph&#ng t&# ch&#c t&# và r&#c vào ngày l&#p xuân. Công vi&#c chu&#n b&# ph&#i b&#t đ&#u t&# hôm tr&#c, đàn t&# đ&#c đ&#t &# h&#ng đông ngoài thành quách các t&#nh s&# t&#i. Quan đ&# a ph&#ng có nhi&#m v&# đ&#c su&#t thu&#c viên chu&#n b&# đ&# l&# chu t&#t, đ&#i đ&#n gi&# lãnh t&#t c&# các quan viên đ&#i mũ, m&#c áo th&#ng tri&#u cùng nghi tr&#ng, tàn l&#ng, nhã nh&#c... đ&#n làm l&# t&#. Sau khi hoàn t&#t l&# t&#, các án th&# trâu đ&#t và Mang th&#n đ&#c r&#c v&# ph&#. Quan đ&# a ph&#ng &#y l&#y roi đánh 3 roi r&#i kính đ&#t trâu đ&#t và Mang th&#n trong công s&#nh.

Sau ngày t&# trâu đ&#t và Mang th&#n h&#ng năm, ph&# Th&# a Thiên mang trâu đ&#t và Mang th&#n l&#n tr&#c giao cho ty Vũ kh&# l&#u gi&#. Riêng các đ&# a ph&#ng thì ch&#n m&#nh đ&#t s&#ch đ&# chôn c&#t. Tuy nhiên, t&# năm Minh M&#ng th&# 11 (1830), tri&#u đình ra l&#nh cho ph&# Th&# a Thiên cùng bàn b&#c v&#i b&# L&# và ty Vũ Kh&# l&#a ch&#n ch&# đ&#t s&#ch đ&# chôn c&#t trâu đ&#t và Mang th&#n c&#a năm tr&#c nh&#m gi&#m t&#i kho l&#u gi&# &# Vũ Kh&#.

T&#c t&# trâu đ&#t và Mang th&#n vào nh&#ng ngày đ&#u xuân là m&#t trong nh&#ng m&# t&#c t&#n t&#i d&#i th&#i Nguy&#n. Đây là m&#t hình th&#c giáo đ&#c truy&#n th&#ng yêu lao đ&#ng, nh&#c nh&# nhân dân chăm lo s&#n xu&#t, kh&#i d&#y ý th&#c t&# c&#ng c&#a nhân dân Vi&#t trong nhi&#u th&# k&#.

.....

1. Tr&#n Qu&#c V&#ng – Con trâu trong văn hoá Vi&#t .
2. N&#i các tri&#u Nguy&#n - Khâm đ&#nh Đ&#i H&#i đ&#n s&# l&# trang 246-247.
3. Mang th&#n t&#c Câu Mang th&#n (còn g&#i là th&#n ch&#n trâu), ng&#i đ&#i Ph&#c Hy. H&#ng năm, tri&#u đình nhà Nguy&#n và nhân dân có t&#c r&#c th&#n Câu Mang t&#ng tr&#ng b&#ng đ&#a tr&# ch&#n trâu đ&#ng c&#nh con trâu. Năm nào đ&#c mùa thì đ&#a tr&# đi b&#ng c&# hai chi&#c gi&#y, năm nào m&#t mùa thì ch&# đi m&#t chi&#c gi&#y. Các tri&#u vua Nguy&#n đ&#u t&# ch&#c t&# và r&#c con trâu và Mang th&#n b&#ng đ&#t. Tuy nhiên, t&# tri&#u vua Kh&#i Đ&#nh tr&# v&# sau con trâu và đ&#a tr&# ch&# v&# vào v&#i đ&# t&# và r&#c.
4. Ng&#i x&#a phân m&#t năm thành 4 mùa (xuân, h&#, thu, đông) và 8 ti&#t là: l&#p xuân, xuân phân, l&#p h&#, h&# chí, l&#p thu, thu phân, l&#p đông, đông chí.
5. Lê Khánh Tr&#ng (d&#ch), T&# đ&#n văn hóa c&# truy&#n Trung Hoa trang 54 ghi: C&# nhân l&#y s&#

Tư tưởng thiên trâm của thi sĩ Nguyễn

Tác Giả: Duy Hoà (Theo T&#p Chí Sông H&#ng)

Thứ Ba, 09 Tháng 11 Năm 2010 05:36

là làm d&#ng, thiên can số là g&#i là can d&#ng: Giáp, Bính, Mậu, Canh, Nhâm; số ch&#n làm âm, thiên can số ch&#n là can âm: t, Đinh, K, Tân, Quý.

6. N&#i các tri&#u Nguyễn, Khâm đ&#nh Đ&#i H&#i đ&#n số là t&#p 15.

Duy Hoà (Theo T&#p Chí Sông H&#ng)